

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 12 czerwca 2013 roku w sprawie z powództwa R. Ż. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o zapłatę Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w punkcie 1. zasądził od pozwanej spółki na rzecz powoda kwotę 10.000 zł oraz kwotę 2.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a w punkcie 2. umorzył postępowanie w pozostałej części.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, że w okresie od 28 października 2002 r. do 23 lutego 2006 r. powód przebywał jako tymczasowo aresztowany w Areszcie Śledczym w M.. W dniu 6 maja 2003 r. Sąd Okręgowy w Lublinie, w sprawie o sygn. akt IX GNc 428/03 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego orzekł, że pozwany R. Ż. ma zapłacić na rzecz Konsorcjum (...) S.A. w R. kwotę 35.465,72 zł wraz z odsetkami w stosunku rocznym w wysokości 13% od dnia 16 kwietnia 2003 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 3.043,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Konsorcjum (...) S.A. dokonało cesji wierzytelności przeciwko R. Ż. na rzecz pozwanego (...) sp. z o.o. Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2004 r. Sąd Okręgowy w Lublinie, w sprawie o sygn. akt IX Gco 215/04, nadał klauzulę wykonalności powyższemu nakazowi zapłaty na rzecz (...) sp. z o.o., na którą przeszły uprawnienia dotychczasowego wierzyciela. W oparciu o powyższy nakaz zapłaty przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku A. W. prowadzone było postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt III Km 867/03. Postanowieniem z dnia 11 maja 2005 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia dalszej bezskuteczności egzekucji. W oparciu o powyższy nakaz zapłaty, w dniu 14 lutego 2008 r. zostało wszczęte przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi A. K. postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt Km 308/08. Zawiadomienie o wszczęciu tej egzekucji zostało doręczone powodowi R. Ż. w dniu 12 maja 2008 r. W imieniu powoda pismo odebrała i poświadczyła jego odbiór M. P.. Po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, w dniu 19 maja 2008 r. R. Ż. złożył skargę na czynności komornika, która została oddalona postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 30 września 2008 r. W toku postępowania egzekucyjnego o sygn. akt Km 308/08 wierzycielowi spółce (...) została przekazana kwota 62.136,03 zł, tj. całość zadłużenia wynikająca z przedmiotowego tytułu wykonawczego. Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2009 r. Sąd Okręgowy w Lublinie w sprawie o sygn. akt IX Gc 23/09 odrzucił skargę powoda o wznowienie postępowania w sprawie o sygnaturze akt IX GNc 428/03 z uwagi na okoliczność, że R. Ż. nie oparł skargi na ustawowej podstawie. Sąd Okręgowy wskazał, że w postępowaniu zakończonym wydaniem nakazu zapłaty skarga o wznowienie postępowania nie może zostać oparta na zarzucie naruszenia art. 137 § 2 k.p.c. polegającym na błędnym uznaniu przesyłki zawierającej odpis nakazu zapłaty za doręczoną skutecznie pomimo wysłania jej na adres prowadzenia działalności gospodarczej R. Ż., w którym to miejscu R. Ż. z uwagi na pozbawienie go wolności i umieszczenie w areszcie faktycznie nie przebywał. W dniu 2 lutego 2009 r. R. Ż. został prawidłowo doręczony odpis pozwu wraz z powyżej wskazanym nakazem zapłaty. W dniu 11 lutego 2009 r. R. Ż. złożył sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, mocą którego zaskarżył nakaz zapłaty w całości i wniósł o oddalenie powództwa w całości. Na skutek sprzeciwu pozwanego od powyższego nakazu, wyrokiem z dnia 10 marca 2009 r., w sprawie o sygn. akt IX GC 57/09, Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił powództwo oraz zasądził od Konsorcjum (...) S.A. na rzecz pozwanego R. Ż. kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd I instancji uznał, że powód dowiedział się o wskazanym wyżej nakazie zapłaty dopiero w 2008 r. i następnie niezwłocznie podjął czynności zmierzające do wyeliminowania przedmiotowego nakazu zapłaty z obrotu prawnego, a także że nie wiedział o egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku A. W.. W tym stanie rzeczy Sąd I instancji uznał, że stosownie do art. 410 § 2 k.c. powództwo zasługuje na uwzględnienie. Spełnienie świadczenia na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty, który następnie utracił moc, a powództwo zostało prawomocnie oddalone, jest bowiem spełnieniem świadczenia nienależnego wobec odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia. Umorzenie postępowania w dalszej części nastąpiło na podstawie art. 355 k.p.c.

Od powyższego orzeczenia apelację wniosła strona pozwana, skarżąc go w zakresie punktu 1 i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów

procesu za obie instancje według norm przepisanych. W uzasadnieniu apelacji pozwana spółka zarzuciła naruszenie art. 231 i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprzyjęcie, że z ustalonych faktów, jakim jest wiedza byłej żony powoda o prowadzonej przeciwko niemu egzekucji w latach 2003-2005 na podstawie nakazu zapłaty z dnia 6 maja 2003 r. – wnioskować należy o wiedzy samego powoda już w latach 2003-2005 o istnieniu należności stwierdzonej powyższym nakazem zapłaty. W konsekwencji zdaniem apelującego, skoro powód wiedział o wydanym przeciwko niemu nakazie zapłaty oraz o tym, że nie był zobowiązany do świadczenia, a mimo to nie sprzeciwiał się prowadzonemu wobec niego postępowaniu egzekucyjnemu, ani nie podjął żadnych działań w celu wyeliminowania przedmiotowego tytułu egzekucyjnego z obrotu prawnego i zapobieżeniu następnej egzekucji, to stosownie do art. 411 pkt 1 k.c. nie może żądać zwrotu wyegzekwowanego świadczenia.

W odpowiedzi powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed II instancją według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Zaskarżone orzeczenie należało uznać za prawidłowe, stanowiące wynik trafnej oceny zebranego materiału dowodowego, jak również właściwego zastosowania przepisów prawa materialnego. Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia, a w konsekwencji przyjmuje za swoje.

Za całkowicie chybiony należało uznać przede wszystkim sformułowany przez pozwanego zarzut obrazy przepisu prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 w zw. z art. 231 k.p.c. polegającej na dowolnej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkującej nieuwzględnieniem stanowiska pozwanego, wedle którego powód już w latach 2003-2005 powziął wiadomość o wydanym przeciwko niemu nakazowi zapłaty z dnia 6 maja 2003 r. oraz o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym. Zdaniem apelującego powód mógł uzyskać tę informację od swojej małżonki A. Z., która odwiedzała go w areszcie śledczym w datach wskazanych w piśmie Aresztu Śledczego w M. i wymienionych w apelacji. Apelujący podniósł również, że Sąd I instancji wadliwie nie uznał za udowodnione, iż A. Ż. wiedziała o wydanym przeciwko powodowi nakazie zapłaty i o prowadzonym na jego podstawie postępowaniu egzekucyjnym, skoro odbierała korespondencję kierowaną do powoda, podpisywała protokoły w toku postępowania egzekucyjnego i została ustanowiona pełnomocnikiem w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Apelujący zakwestionował również dokonaną przez Sąd I instancji ocenę wiarygodności zeznań powoda w zakresie odnoszącym się do dalszego kontynuowania działalności gospodarczej powoda w 2003 r. oraz udzielenia pełnomocnictwa w tym względzie żonie A. Ż..

Stanowisko to jest nietrafne. W pierwszej kolejności przypomnienia wymaga, że w myśl powołanego wyżej przepisu art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo,

wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

W kontekście powyższych uwag należy stwierdzić, iż wbrew twierdzeniom apelującego w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś wszelkie podniesione w tym zakresie zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami Sądu pierwszej instancji.

Przede wszystkim Sąd ten w sposób w pełni prawidłowy ustalił, że powód dowiedział się o wydanym przeciwko niemu nakazowi zapłaty z dnia 6 marca 2003 r. dopiero w 2008 r., a nie jak twierdzi pozwany w okresie pomiędzy 2003 r. a 2005 r. W tym względzie Sąd I instancji dokonał wnikliwej i trafnej analizy sprzecznych twierdzeń obu stron sporu w kontekście całokształtu okoliczności sprawy, co doprowadziło do prawidłowej konkluzji, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwala na stwierdzenie, iż powód powziął wiadomość o wskazanym orzeczeniu wcześniej niż w 2008 r. Kwesta ta została również obszernie i należyście wyjaśniona w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia. Zawarte zaś w apelacji twierdzenia co do wysokiego prawdopodobieństwa przekazania powodowi powyższej informacji przez jego ówczesną w trakcie widzeń w areszcie śledczym stanowią luźne, niczym nie poparte, dywagacje. Nie sposób bowiem na podstawie faktu poprawnych kontaktów między małżonkami – wywiedzionego nota bene z jednej wypowiedzi powoda, oraz na podstawie ilości widzeń odbywanych w czasie osadzenia powoda w areszcie śledczym – formułować konkluzji o przekazaniu przez żonę powoda informacji o otrzymaniu nakazu zapłaty oraz o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku. Powyżej wskazane okoliczności nie pozwalają na zastosowanie konstrukcji domniemania faktycznego ujętej w art. 231 k.p.c. Zaprezentowane przez apelującego fakty, tj. kontakty powoda z żoną w czasie osadzenia, udzielenie jej pełnomocnictwa w zakresie prowadzonej dotychczas przez powoda działalności gospodarczej, mające w zamyśle pozwanego składać się na podstawę domniemania faktycznego, w ocenie Sądu odwoławczego nie uzasadniają, w świetle wiedzy i doświadczenia życiowego, wyprowadzonego z nich przez apelującego wniosku. Z oczywistych względów wiedza jedynie A. Ż. o wystawieniu tytułu wykonawczego i o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym nie jest wystarczająca do sformułowania tezy o posiadaniu takich samych informacji przez powoda.

Z tych względów nie sposób podzielić zarzutu pozwanego odnośnie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i art. 231 k.p.c.

W konsekwencji nie może odnieść również skutku zarzut pozwanego naruszenia art. 411 pkt 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie. Zarzut ten nie jest uzasadniony wobec niewątpliwego ustalenia stanu faktycznego poczynionego przez Sąd Rejonowy, a które nie zostało skutecznie zakwestionowane rozpoznawaną apelacją. Pogląd o konieczności zastosowania wskazanego przepisu do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy został oparty na twierdzeniach skarżącego o posiadaniu w latach 2003-2005 przez powoda wiedzy o wydaniu przeciwko niemu nakazu zapłaty i o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym. Twierdzenia te zostały jednak obalone. Powód, jak to zostało wykazane, uzyskał informację o wskazanych wyżej faktach dopiero w 2008 r. co uniemożliwia uznanie, że skoro w czasie prowadzenia egzekucji miał świadomość o wydaniu przeciwko niemu tytułu wykonawczego i nie podjął żadnych działań w celu wyeliminowania tego tytułu to tym samym godził się na prowadzenie na podstawie tego samego tytułu następnej egzekucji.

Konkludując, w ocenie Sądu odwoławczego Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy uznał, że w chwili spełnienia świadczenia przez powoda na rzecz pozwanego istniała podstawa prawna świadczenia w postaci nakazu zapłaty z dnia 6 maja 2003 r. Podstawa ta odpadła na skutek wydania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 10 marca 2009 r. oddalającego powództwo w całości. Z tego względu powodowi przysługuje roszczenie zwrotne na podstawie art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. wobec odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Zważywszy na wynik kontroli instancyjnej o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od pozwanego na rzecz pozwanego powoda kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - § 6 pkt 4 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461).